

cidisse. Quare qui complexionem calidam, & siccas habent, habitudines extenuatas, materiam morbi adustiore; ij cavere ab eo potu debent: securius accipient, qui crassi sunt, & humidi, & quibus materia morbi segnior est, & multi lentoris, & in locis remotis; in iis enim non inutile erit addere, quod exportet virtutem ligni, & quod subtiliet etiam.

DE CURANDO MORBO

Gallico cum decocto rubi
parillæ.

CAP. XII.

Medicamentum hoc confert maxime ad morbum gallicum, & hydropem, quartanas fluxiones, atque stranguriam, podagram, & alios morbos, dummodo debite applicare quis illud sciat, & ut convenit, decoquere. Vulgo siquidem errant graviter, qui huius medicamenti ℥ iij. in aquæ tribus libris decoquunt, ad duarum partium consumptionem, alii ℥ ij. rubi decoquere jubent in aquæ libris duabus, ad medietatis consumptionem, alij ℥ iiij. in aquæ tribus libris elixant ad duarum absorptionem, de qua decoctione manè & serò propinant: deinde verò faculentam illam materiam iterum coquunt in aqua pro potu communi, dum prandent

dent ac cœnant. in quibus omnibus etiam, meo iudicio, aut non satis advertunt, quid fieri debeat, medici sola traditione contenti: qui si considerassent, secus multo facerent, nolentes temperamento harum radicum & decoctione prudenter ægris officere. Offendi equidem aliquando $\frac{3}{4}$ vj. hujus rubi in tribus aquæ libris decoqui, ad duarum consumptionem, & proportionem communi superstitem materiam iterum coqui in libris quinque aquæ, ad duarum itidem consumptionem. qua ratione, atque alijs, de quibus dudum diximus, quamquam ægri à morbo gallico liberarentur, acquirunt tamen hepatis & renum distemperantiam præcalidam, facileque in morbum revertuntur ea causa; est enim rubus calidi & sicci temperamenti, prope tertium gradum; quæ cum coquatur in tam parva aquæ quantitate, & tanto tempore cooperta olla, ac tanto pondere, multo magis calfacit; ac perinde non conducit ad ejus morbi melancholici jam facti medicationem. quòd si (ut dicemus) decoquatur in minori, scilicet dosi, & aquæ majori quantitate, ac minori tempore. poterunt decocto uti tam manè, quàm vesperi; tum jacentes, tum ambulantes, sine sudore, & sudantes, tempore frigido, & calido,

dummodo à reliquis potibus abstineant , & eo solo inter prandendum , & cœnandum sint contenti. adde etiam, hac decoquendi rubi ratione futurum facile , ut unica sola libra curentur ægri, quantumvis cunctis membris sint resoluti, scilicet minori sumptu , absque biscocti panis usu , & absque tam tenui victu , quàm tenuis est is quo alij utuntur. In primis itaque præparato corpore , syrupo ex fumoterræ , & melle rosaceo , cum aqua fumiterræ , aut cum alijs syrupis pro morbi conditione : deinde purgabitur cum pilulis de nitro Alexandri , de hermodactylis , aut arthreticis , aut fœtidis , aut aggregativis , aut fumiterræ , aut aureis , si scabie quoque laboraverint. Secundo sumet apozema descriptum cap. superiori , & purgabitur secundo etiam his absolutis , incipiet bibere decoctum rubi vitigineæ , aliàs falsæ parillæ præparatum.

R̄. Rubi parillæ ℥ iij.

sectæ ad hunc modum minutim , ac deinde contusæ senæ ℥ ℥.

aquæ ℥ xij. in vase mundo , in quo macerentur per viginti quatuor horas : post ea verò lento igne coquantur , usque ad trium librarum aquæ consumptionem , aut eo amplius. quo tempore hermodactylorum tritorum ac subattorum in eodem decocto ℥ j. ad-

addas
coop
mota
netur
si sitis
pore
volue
effice
plena
nis ,
duaru
adde
hunc
ctam
assequ
come
gallin
dictat

Sal
smilac
lingua
referat
laces
didit e
mat, n
ebuli
nec un
conspi

addas, ac simul cum alijs permisceas, cooperta olla; sinanturque ab igne semota refrigerare, & hujus colatura propinetur in prandio & cæna ad libitum, ac si sitis infestaverit, reliquo etiam tempore, modica tamen quantitate. ubi volueris potionem paulo efficaciorē efficere, coque iterum in olla aqua plena facem illam primæ decoctionis, quæ mansit post colaturam, ad duarum librarum consumptionem, & adde reliqua ut dictum est. fientque ad hunc modum reliqua decocta ad perfectam usque curationem; quam utique assequetur æger viginti dierum spatio, comedens vervecis carnem elixam aut gallinam, cœnas passulas, & bibens prædictam decoctionem.

ANNOTATIO.

Salsa parilla à similitudine, quam cum smilace aspera habet, ab Hispanis propria lingua vocata est; & cum iisdem sit viribus, referatque smilacis naturam, facile inter smilaces illam posuerim. Matthiolus ebuli credidit esse radices: tamen non constanter affirmat, nec est affirmandum, cum longè sit crassior ebuli radix, ut apud Dioscoridem videre est, nec unquam ad nos tantæ crassitudinis delata conspicitur. Hujus radices tam frequens est usus,

usus, tam recepta medicina, ut aquam hac radice decoctam non secus apud Hispanos invenias, quàm quæ glycyrrhiza coquitur. Et jam persuasum est, non in lue hac gallica valere tantùm, sed etiam egregiè omnem, quæ à materia pendet frigida, affectum sanare. Advehitur ex nova vocata Hispania: quamquam hæc jam repudietur, alia meliori inventa, in eodem regionis tractu (Honduras vocant;) nam & crassior est hæc minusque pallet, sed flavescens magis, magis etiam intus candidat. Probatur quæ recens est, non cariiosa; quæque manu fracta, friabilis non sit. Auctor noster circa tertium gradum hanc radicem calidam statuit; Monardus, qui copiosè de hac scripsit, ad secundum gradum tantam: quæ quidem sententia apud me est potior; etenim gustata nulla sentitur acrimonia, nec decocta ullum talem saporem reddit. Coquendi modus ab auctore traditur, quo loco merito tantos in radice fervores damnat, cum radix igne torreatur, & extraneo calore caleseat magis; sic ut hepati, & renibus officiat. sunt & aliæ rationes, cur fervere tantopere non solum hæc; verùm aliæ etiam non debeant: petendæ ab iis qui de compositione medicamentorum scripsere, Montano, Rondelletio, Motuo, Busdorpio. Nos enim satis fecisse videbimur, si loca monstraverimus, unde copiosior sit petenda cognitio.

DE CURATIONE

distorti pedis pueri à nativitate
claudi.

SÆpe accidit, ut infans nascatur aut altero, aut utroque pede distorto, aut incurvo, aut repando, ita ut ægrè admodum possit incedere. Eaque de causa hoc loco volui methodum tradere, qua plurimos valde claudos liberavi, inter quos exstitit unus curatu difficillimus, Llerenæ incola: sed tamen dicenda industria tandem sanitati fuit restitutus. Imprimis ergo utatur puer debita victus institutione, laventurque pedes per triginta dies blanda manu cum subjuncta decoctione.

Rx. Radicum altheæ ℥ j.

*seminis sœnigræci, seminis lini ana ℥ iiij.
florum chamæmeli, & meliloti ana m. j.
caput & pedes vervecis unà cum lana
& cute aliquantulum contusa. deinde bul-
liant in aqua sufficiente ad separationem
ossium; & postea colatura facta, fiat bal-
neum ad solem meridianum, & verno
tempore; quoniam hyeme non condu-
cit, ne frigore lædantur nervosæ par-
tes atque articuli: ubi verò peracta fue-
rit lotio, quæ tamdiu durabit, quamdiu
in calore persistit, detergendus est ma-*

H

dor